

Vári Attila

SIKOLTOZÓ PLATÁNOK

A 70 éves Káli Király István születésnapjára

El akartam mesélni anyáéknak, hogy semmi sem lett a mamutvadászatból, mert a Triff-tesvérek a mennybe mentek, amikor szinte rám dőlt az egyik sikoltozó platán. De nem engedték, hogy elmeséljem. A fürdetés után rögtön lefektettek és még a villanyt is leoltották, pedig a két szememmel láttam, ahogy az óriási lángcsóva, a fülsiketítő robbanás pontosan a túlsó domb tetején álló vérvörös délutáni Napba repítette őket. És a platánok is olyan sokáig és olyan hangosan sikoltoztak, hogy még akkor is hallottam őket, amikor már messze, a korcsmában bugyborékkoltam a szalmaszállal a málnafröccsben.

Anyáék nem, de rajtuk kívül mindenki ismerte az ikreket a városban. A kötekedő Triff Lacit és Ferit, akik már olyan nagy fiúk voltak, hogy ki is maradtak az iskolából, s hetente egyszer borotválkoztak is. Reggelenként a falusi asszonyok zöldséggel rakott kosarait cipelték az állomásról a piacra. Néha, pénzért, annak az öregnek segítettek, aki száamárszekeérével a Vasudvar nevű üzletből fuvarozta a nehéz főzőkályhákat a vevőkhöz. De nem csak ebből volt rengeteg pénzük. Ha nem volt dolguk, egész nap a Zöld Béka nevű kocsmában támasztották a pultot. Kártyáztak és malmoztak, de még a csapos sem merte azt mondani nekik, hogy kiskorúakat nem szolgál ki. Összeszedték mindenholnan a csikkeket, amiket újságpapírba csavarva szívtak. Állandóan krákogtak a füst miatt, ami pontosan olyan sűrűn dőlt a szájukból, mint amikor mi vizes füvet tettünk szalonnasütéskor a parázsra. Teli volt a zsebük fémpénzzel, mintha játékra hívnák az embereket, azt csörgették, s mindenkivel kötekedtek. Még a fuvarosok is féltek tőlük, akik pedig soha le sem tették a kezükből a bivalybőr-ostort, mert ha verekedésre került a sor, olyanok voltak a Triffek, mintha egy négykarú ember támadta volna meg őket.

Mindenki tudta, hogy vannak fegyvereik és dinamitjuk is van. Valamikor, nagyon-nagyon régen, már legalább négy éve is elmúlt, hogy a háború végén, amikor a város mellett húzódott a front, a

cukorgyárnál elsüllyedt a komp, amin éppen lőszert és robbanóanyagot szállítottak volna a németek a túlpartra. Mert azok mindent fel akartak robbantani a végén. Nem maradt egyetlen híd sem a városon átfolyó patakon, ép sínek sem az állomáson, de felrobbantották a petróleumgyárat, a folyó duzzasztógátját, a villanytelepet, s még a szargyárnak nevezett szennyvíztisztító sem úszta meg. A nagyfiúk azt mondták, hogy nem csak a kompnál van mindenféle lőszer és robbanóanyag, de a Somos-tetői víztelep medencéjénél is talált valaki dinamitot. A vízművet nem tudták felrobbantani, mert a tározó a dombba volt építve jó mélyen, hogy megóvják a fagytól, a hőségtől, s kevés volt hozzá néhány rohamlapát, de szerencsére, már idejük sem volt rá a fritzeknek.

A Triff-ikrek dinamittal halásztak. Minden zivatar után, de csak olyankor, ha nem csak esett, de dörgött is, kosárszámra hordták a halat a házakhoz. Nagyon tudtak bánni a dinamittal. De az a robbanás, ami a mennyekbe repítette őket, nem a folyóparton történt, hanem a víztelep fölötti erdőben, a Somos-tetőn. Mert akkor, amikor mi vadászni indultunk volna Robival, akkor és ott, valamit nagyon-nagyon nem jól csináltak Triffék.

Fákat csavart ki a robbanás szele, égig ért a narancssárga láng, és vastag füst- és porfelhő gomolygott a Hipp-hoppnak nevezett meredek oldal fölött, amely aztán lassan rátelepedett a hegy alatti városrészre is.

És láttam a robbanáskor azt a kezet, amelyik úgy verdesett a levegőben, mintha egy óriásmadár szárnya lenne. És a kalapot, ami még akkor is az égen lebegett, amikor már megtalált minket Nagytata. Pedig mi egészen másért mentünk. Mi nem ilyen látványt akartunk látni.

Mert az lett volna a mamutvadászat délutánja.

Nagytata vágott mogyoróvesszőket. Olyan egyenesek voltak, hogy csuhaj. Ő mondta így.

- Csuhaj, ezek aztán az igazi nyílveszők!

Az újakat már tegnap megcsinálta. Igazi hegedűhúrt is vett hozzájuk egy üzletben, mert Robi azt mondta, hogy ő lelő majd egy hatalmas mamut. Hiába javította ki Nagytata, hogy az nem mamu, hanem mamut, mert ő ragaszkodott hozzá, hogy azt úgy kell mondani.

- Áron jön velünk, mert Áront elengedték és nem Árontot visszük magunkkal, mert az ő neve nem Áront - mondta fölényesen. - Még hogy a mamu neve helyesen mamut - dohogta.

Én nem szólhattam semmit, mert ha most azt mondanám, hogy Nagytatának van igaza, akkor rögtön rám förmedne.

- Te a saját nagyapádnak fogjad a pártját. Csak nekije. Örülj, hogy megengedtük, hogy Nagytatának szólítsad.

Ezt én soha nem értettem, pedig sokszor mondott ilyesmit. Mert amióta az eszemet tudom, igenis Nagytatának szólítottam, és ő is azt mondta, hogyha megkérdezték, hogy én is az unokája vagyok, hogy:

- Ikrek - mondta ilyenkor. - Csak éppen más az apjuk, és az anyjuk is más.

Az emberek csodálkozó fejcsóválással vették tudomásul, amit Nagytata mondott. Én ezen egyáltalán nem lepődtem meg. Láttam egy filmet, abban két lány olyan volt, mint két pulykatojás. Olyan egyformák és olyan szepplősek voltak. Annak a filmnek az is volt a címe, hogy Az ikrek. De ezekből van másfajta is. Úgy ám! Az óvodában a másik csoportban vannak a Wolf-ikrek, ott az egyik fiú, a másik pedig lány. A Triff-ikrek közül mindig kopasz volt az egyik, a másiknak pedig szinte a válláig ért a haja. Ikrekből is biztosan annyiféle van, mint csillag az égen.

Nagytatából egy van, de van nekem még két nagyapám is. Az egyik Kis nagyapa, a másik Pataki nagyapa. Az egyiket anyai nagyapának kell mondani, ha másoknak beszélek róla, és apai nagyapának a szakállast. Ezt persze nem értem. Az apai nagyapám anyámat lányomnak szólítja, az apámat Ferinek. Ha neki a lánya az anyám, akkor persze nem lehet az én apai nagyapám. A felnőttek olyan összevisszák, hogy az, csuhaj.

Nagytatát mégsem szólíthatom úgy, ahogy anya és apa teszi. Nekik Koronkai úr. De én még nem szólítottam soha senkit úrnak. Engem viszont már igen. Amikor esténként a Nagytata gyümölcsöséből, a Trébelyből megyünk hazafelé, mindig megállunk a Súrlott Grádics nevű kocsmánál, ahol ő sört iszik, mi pedig málnafröccsöt. Ott mondta a csapos, amikor rátettem a poharamat az egyik vendég újságjára, hogy:

- Uram, nem tesszük összevissza mindenki orra elé az üres poharat...

A Somos-tető nevű erdő alatt, egy irdatlan völgyben van Nagytata gyümölcsöse, amit úgy hívnak, hogy Trébely. Az majdnem egy óra járóföldre van a házunktól. Nagytata így szokta mondani.

- Félóra járóföld a Súrlott Grádicsig - és mi mindent megszámlálunk. Hogy hány asszony, férfi és gyermek jön velünk szembe, hány

csatornarács van az útszélén, mert Nagytata azt mondta, hogy a világegyetem alapja a számolás.

Lehet, hogy ott, a gyümölcsösben, az egész világnak ez a neve, de soha sem azt mondja, hogy megyünk a kertbe, hanem, hogy „irány a Trébely”.

Annyiféle gyümölcsfája van, hogy a májusi cseresznyétől a téli körtéig mindig van benne ennivaló. Csak kenyeret, szalonnát és hagymát viszünk, és ha már leég a tűz, akkor parázs fölött, nyárson sütjük a szalonnát és a hagymakarikás kenyerre csöpögtetjük a zsírt.

És ház is van a kertben. Nem igazi lakóház, Nagytata úgy nevezi, hogy az „Erőd”. Ő pályamester a vasútnál, és az Erőd használt talpfákból épült.

- Telített talpfa, ami annyit jelent, hogy verheti az eső, rághatja a fagy, de nem rohad, nem gombásodik, nem költöznek belé a bogarak.

Csak éppen kettéfűrészelték hosszában őket, de még így is olyan vastag a fal, hogy még vaddisznó-golyóval sem lehetett átlőni. Állomászaga van az Erődnek a talpfát tartósító anyagtól, s az ajtó sem kismiska, mert azt egy kisiklott teherkocsiból hozatta. Ugyanúgy síneken gurul, mintha most is egy vagonot szolgálna, s nemcsak a kallantyús karral lehet lezárni, ami olyan nagy, mint apa biciklijének a kormányja, mert van rajta még két lakat is.

- Szű-, betörő- és bombabiztos - szokta mondani. - Igazi Erőd.

Onnan indultunk a vadászatra. Pontosan a kert fölött, az út túloldalán („öt perc járőföldre”, ahogy Robi szokta mondani), a sűrű bozótos mélyén van a régi zsidótemető, s ha a vártemplom felé néz az ember, látni lehet a német katonák sírjait. Nem kereszt van rajuk, csak valami olyasmi, mintha egy-egy deszka lenne, bele van égetve a név és fölötte volt a horogkereszt, amit az inasiskolásokkal kivésettetett a városi Néptanács.

Nem a temetők felé kell menni a mamut-vadászmezőhöz, hanem a lövölde felé, s onnan vezet az út a Németkalap nevű hegyre. Az, ha messziről nézi az ember, pontosan olyan, mint Napóleon kalapja, s Robi szerint oda kell menni.

- Abban az ősrendetegben élnek a mamuk - mondta, de Nagytata nem engedte, hogy egyből olyan messzire menjünk, azt mondta, hogy:

- Jó vadász fegyverpróba nélkül nem kockáztatja az életét.

Ezért mentünk a Nagyhegy-szőlős felé, egészen a suvadásig, mert arra soha nem szokott senki sem járni, nyugodtan gyakorolhattuk a célzást, nem kellett attól félnünk, hogy eltalálunk valakit, de leginkább attól, hogy egy nagyobb fiú összeszedi és elviszi a nyilainkat. Pedig azok különlegesek. Nagytata seregély szárnytollat rakott a végükbe.

- Ezzel nem lehet célt téveszteni - mondta.

Mielőtt felértünk volna a tetőre, láttuk, hogy a távolban, ahol a domb éle összefolyik a semmi kékségével, állatok legelnek az égben. Robi azt mondta, hogy azok antilopok, és nem is ott vannak, hanem Afrikában, csak a délibáb hozza őket ilyen közel, úgy, hogy nem is érdemes vadászni rájuk, mert nem érne el olyan messzire a lövés.

- Inkább csak nézzük őket - mondta és leült egy tölgyfa alá.

- Megszámoljuk őket? - kérdeztem, de csak az ujjait mutatta, hogy ő már számol.

Én nem hittem a délibábban. Ha csak látomás lenne, akkor nem mekegnének, nem hallanánk, ahogy hersegnek a gallyak, amint leharapják a vastag ágakról őket.

Kúszni kezdtem a csorda felé, hogy nehogy elijeszem őket, s akkor megláttam az emberkét. Nem a kecskék mekegtek. Ő utánozta őket, de az is lehet, hogy így beszélt hozzájuk. Furcsa feje volt. Keskeny, mintha oldalról összelapították volna. Akkora volt az a törpe ember, mint egy nagycsoportos óvodás, de látni lehetett, hogy öreg. Füle mellé virágokat tűzött, s azon a kecskehangon énekelt is valamit, aztán mintha menetelésre unszólná a nyáját, hangosan számolt: egy-kettő, egy-kettő, s az állatok elindultak arra, amerre ő ment.

Csak egy öreg, szakállas bakkecske maradt le. Farkaszemet nézett velem. Ő, talán kíváncsibb volt ránk, mint mi rájuk, s időnként hátsólábára emelkedve, mintha öklelni akarna, szökdécselve indult felénk. Olyan fenyegető volt, hogy rohanni kezdtünk, s talán az utolsó pillanatban értük el a kökénybokrokat, mert ijesztő volt, ahogy horkantva, időnként mellső lábával a földet kapálva azt üzente, hogy széttép, hogy felzabál, hogy a szarvával levegőbe hajít, mint azokat a zombékoson növő fücsomókat is, amelyek szalmasárgára száradtak a júliusi kánikulában.

Hasmánt feküdtünk a szúrós ágak védelmében, s óráknak tűnt az az idő, ameddig az állat ott kapált és meg akart találni, de szerencsénkre

túl sűrű volt a bozót neki, nem jött utánunk, csak ijesztgetett. Én már akkor tudtam, hogy rossz helyre tévedtünk.

- A fene vitte volna el a kecskét - mondtam.
- Bölény volt - mondta Robi. - Vagyis kafferbivaly.

Nem vitatkoztam vele. Ő a trébelyi hegypásztor kiégetett szarvú ökreit is mamutnak hitte, s amikor egyszer a vasútnál olyan vonatot láttunk, ami csupa rozsdás, bontásra szánt mozdonyokat vontatott, s a szerelvény végén három lecsupaszított szénmocskos szerkocsit húzott, azt mondta, hogy az a három egy páncélvonat, csak éppen behúzták a katonák az ágyúcsöveket.

- Kafferbivaly... Te nem is vagy igazi földlakó - mondtam neki azt, amit a nővéremtől hallottam, aki dühében mondta ezt Robinak, aki azt mondta neki, hogy a kolozsvári nagybátyja csinált pávatollakból igazi szárnyat magának és azért eszik szemes kukoricát, mint a tyúkok, mert akkor tud repülni.

- Te nem vagy igazi földlakó. Neked, még a segged is az égben jár.

Nem sértődött meg. Mereven bámult valamit a bokrok között, ami lehetett volna mozdulatlan medve, ott felejtett hátizsák, de bármi más is, csak éppen az nem, aminek ő látta.

- Ez egy elátkozott hely - mutatott titokzatos arccal egy faragott kőre Robi. - Ez egy várkastély maradványa, biztosan egészen ideig vezet a várból az az alagút, amiről mindenki tud, de mégsem találja senki.

Nem rendes kő volt. Olyan faragású volt, mintha nyitott könyv lenne, s a lapokon olyan betűk voltak, amiket nem ismertem, pedig már tudtam olvasni, az újságból, a Vörös Zászlóból is kiolvastam hangosan, hogy Titó a kommunizmus árulója, Amerika lakója.

- Ez a régi zsidótemető - mondtam és fel akartam állni, mert tudtam, hogy akkor nagyon közel vagyunk Nagytatához és az Erődhöz. Legfeljebb csak hat perc járőföldre. Egy kicsit azért mégsem volt közel. A kecskebak átkergetett a Hípp-hopp mellett, a Farczádiának nevezett fenyvesen, de ahogy indulni próbáltam, belecsúsztam egy mély gödörbe. A város fölötti erdő széle tele volt géppuska-fészkekkel, lövész- és futóárkokkal, de ezek mellett a régi zsidótemetőt a kincskeresők gödrei is járhatatlanná tették.

- Segíts kimászni - mondtam Robinak, mert hallottam, hogy valaki csörtetett a bokrok között. Talán Nagytata. Meghallhatta, ahogy a

kecske elől menekülve rikoztunk, s most jön, hogy jót nevesse a mamutvadászokon.

De nem ő jött. Az egyik Triff-iker volt az. Biztosan a kopasz, mert széles karimájú fekete kalap volt a fején, cipőfűzővel jól az állához kötve, akkora boggal, mint egy döglött béka, különben lefújta volna a fejről a szél, fennakadhatott volna a bokrokon. És jött felénk, kezében azzal a balta élű rohamlapáttal.

- Takarodjatok a kurva anyátokba, leselkedő patkányok, mert miszlikbe váglak, mint egy döglött kutyát! - sziszegte ijesztően, de olyan halkán, ahogy csak azok fenyegetőznek, akik komolyan is gondolják, de nem akarnak a jelenethez tanút.

Nekiiramodtunk a szűrős ágak várfalának, szinte elütöttük a másik ikret, aztán egy éppen csak könnyező forrás sarán leszánkáztunk a meredek domboldalon az útra. A tüskéktől véresen, a hosszú csúszástól sárosan kötöttünk ki egy csontváz-törzsű fa alatt. Akkora darabokban, mint egy szétnyitott újság, hámlott a fa szürkés-zöldes héja, s alatta, mintha frissen meszelték volna, hófehér volt a törzse. Az a fa fogott meg, hogy ne csússzak egészen a kövesút közepéig. Olyan volt, mint azoknak a májfoltos embereknek az arca, akik örökkön napszemüveget hordanak, mintha szemük takarásával akarnák névtelenül felismerhetlenné tenni magukat.

A lövő-ház felől, amit Nagytata kaszinónak nevezett, s aminek egy mesterséges domb irányába alacsony ablakai voltak, s mindenik ablak alatt a hatalmas teremben egy-egy pricecs, ahonnan a céltáblákra lehetett lőni, zeneszót hallottunk. Elindultunk arra, hátha ott lesz Nagytata is, s én akkor láttam életemben először azt, hogy az út mellett végig olyan hámló törzsű fák vannak, amelyenek sehol máshol nincsenek a városban. Nem csak az az egy volt belőlük.

- Plattámfa - mondta Robi.

- Megszámoljuk őket? - kérdeztem.

- Negyven - mondta Robi. - Nagytata mondta, hogy negyven van belőlük - suttozta. Aztán, mint aki életbevágóan fontos titkot akar közölni, egészen a fülemhez hajolva azt mondta, hogy ezek a sikoltozó plattámfák, nem is igazi fák.

- Ezek olyan elátkozott katonák, akiket itt végeztek ki, mert éppen le akarták vetni az egyenruhájukat, hogy civilben megszökhesse nek. De csak félig voltak átöltözve, azóta is állandóan vetkőznek, mint

amikor elkapták őket. Ha hozzájuk szorítod a füledet, és kaparászással jelzel nekik, akkor hallhatod, ahogy sikoltoznak a kivégzésük előtt.

Odaszorítottuk a fejünket, de Robi mindig belekaparászott az én jelembe, s abba sem voltam biztos, hogy a fa sikolt, vagy pedig a hegedűt hallom a lövő-ház felől, ezért átmentem egy másik fát kaparászni. Amikor azt hittem, hogy éppen válaszol az elátkozott katona, akkor láttam meg a narancs lángtölcsért az égen, s talán nem is hallottam a robbanást, mert iszonyatos szél támadt, ledöntött mindkettőnket a lábunkról. A hátamon feküdtem, láttam, hogy a fa koronája elrepül, irtást vág a kerítés bokrai között, csak az ágak nélkül maradt törzse merevedett vigyázzállásban mögöttem, mintha engem akarna óvni, s így fektemben is a várost bámulhattam volna, ha nem annak a szörnyű viharnek a jelei kötötték volna le a figyelmemet. Egészen magasan emberderék vastagságú fadarabok keringtek, levelek, kövek cikáztak a délután vörösébe hulló Nap irányába, s akkor megláttam azt a kart. És tudtam, hogy ahol a robbanás történt, ott áshattak a Triff-ikrek, mert amikor mellettük rohantunk, láttam, hogy egy láda van a gödrüknél, tele rengeteg vörös gyertyával. Olyan vastag gyertyák voltak, mint amilyeneket a húsvéti körmenetben láttam, de ezek tényleg nem fehérek, hanem szinte paradicsomszínűek voltak. Olyanok, mint amit még egyszer láttam náluk.

Az, hogy már egyszer láttam náluk ilyesmi gyertyákat, az még a tavaszi madárvonuláskor volt.

Nagyata kivitt a Holtághoz, távcsővel lestük a jégmadarakat, a búbos vöcsköket, de Nagyata azt mondta, hogy olyan ritka madarat fogunk látni, amilyent csak az északi Jeges-tengernél láthatnánk, és akkor mutatott nekünk egy ócska seszínű kacsát, és azt mondta, hogy az lenne a híres északi-búvár. És nálam volt éppen a távcsöve, és akkor megláttam a Triff-ikreket, a nádas szélén, a régi fagátnál. A kezükben pont olyan vörös gyertya volt, mint amit most is láttam, még égett is talán, mert füstölt, amikor a vízbe dobta a kopasz. Egészen halk morajlást hallottam akkor, s azt láttam, hogy ezernyi madár riad föl a vízről.

Még mindig a fatörzs mellett feküdtünk mindketten a földön, amikor Nagyata ránk lelt. Azt hitte, hogy háborús aknára léptünk, hogy nem is talál életben minket. Csak azt látta, hogy véresek és sárosak vagyunk, hogy szétszakadt az ingünk, a nadrágunk, és cafatokban lóg a lábamon

a háromnegyedes harisnya. Azt hitte, szegény, hogy a robbanástól van. Kérdezett is valamit, de nem értettem sem én, sem pedig Robi, hogy mit is mond. Csak azt a furcsa sikoltozást hallottam szüntelenül, amivel biztosan a megcsonkított fa katonája könyörgött, beszélt hozzám. Azt hiszem, megsüketültünk mindketten, mert csak akkor vettük észre a kaszinóból felénk rohanó embereket is, amikor már mellettünk voltak, pedig hangosan kiabált mindenki. A pincér fehér abroszokat hozott, kötésnek, vagy, hogy azzal takarja le a halottakat, de bugyborékos ásványvíz is volt nála. Na, az jólesett.

Egész népgyűlés vett körül minket. Még egy orvos is odakerült. Kigombolta az ingemet, meghallgatta a szívverésemet, aztán a Robiét is, és én majdnem elkacagtam magamat, mert egy puskatávcsővel, amit megfordított, belenézett a fülembé is. Azt hitte, kifelé vérzek az agyamból, pedig pontosan fordítva volt, mert egy kökénytüske szúrta meg a fülkagylómat, s amikor már nem volt helye a vérnek a fülemben, végigcsorgott az arcomon.

- Nincs nekem semmi bajom, de a Triff-ikrek biztosan meghaltak - mondtam. Csodálkoztam, hogy olyan furcsa a hangom, mint amikor a lánytestvéremmel azt játszodjuk, hogy belebeszélünk a tejeskannába.

Szerencsénk volt, hogy nem ugyanannál a fánál álltunk, így mindketten teljes takarásban voltunk a robbanás pillanatában. Az én fám másik oldalába, mint egy ember ökle, akkora lyukat ütött egy kő. Pontosan olyan magasan, hogyha ember lett volna, akkor a szívét találja el. A Robi fájában is ott volt a kivégzés nyoma, abba egy deszka úgy áll bele, mintha kalapáccsal verték volna be. Már álltam és a megmentőmet, a fát néztem, s tudtam, hogy a Triff-ikreknek közül volt a robbanáshoz, mert azt hiszem, ők csak eljöttek befejezni a negyven katona kivégzését. Talán nem is volt csak harmincnyolc fa, s ők ketten csak hozzáadódtak, hogy kilegyen a Robi-féle negyvenes szám.

Az egyik hámló törzsű fán, az ágak között egy láb lógott, még a bakancs is a lábfejen maradt, de csupasz és szőrös volt, sem nadrágszár, sem zokni nem volt rajta, ami takarja.

Ismét kaptam egy üveg vizet valakitől, és Nagytata lemosta az arcunkat, vérző lábszárunkat.

- Ez tiszta szesz, monopol - mondta a pincér és odaadta Nagytatának az üveget, amitől a sebeim jobban égtek, mint amikor a csipkebokor, a galagonya, a kökénytüske belém mart, és egy bácsi adott tejkaramella

cukorkát is, amit nem szoktam szopogatni, csak rágni, és amikor gyúrni kezdtem a fogammal, valami nagyot pattant a fejemben és akkor meghallottam a hangokat, mert kidugult a fülem.

- Ne menjen be senki az erdőbe a robbanás helyszínére! - mondta egy nagyon hivatalosan viselkedő ember. - A városban is hallották a robbanást, biztosan mindjárt itt lesz a milícia és a szekuritáté.

- Mi el is mennénk - mondta Nagytata. - Én is csak a robbanást hallottam, nem láttam semmit, aztán ezek a gyermekek is kicsik, még csak ősszel mennek iskolába, sokat úgy sem tehetnének hozzá a dologhoz.

Két részre szakadt a társaság, egyik fele Nagytatának adott igazat, a többiek pedig ragaszkodtak ahhoz, hogy a gyermekek tanúsíthatnának valami fontosat, így aztán azt a megoldást választották, hogy az a civil, aki a lehangosabb volt, felírta azt, hogy Koronkai Pál, lakcím, munkahely, s azt mondta nagylelkűen, hogy vigye csak az öreg a gyermekeket, elég volt nekik mára ebből a rémületből.

Én maradtam is volna, de mehetnékem is volt. Maradtam volna, mert kíváncsi voltam, hogy ki szedi le azt a lábat a fáról, de menni is volt kedvem, mert tudtam, hogy erre a nagy ijedtségre Nagytata, aki ivott is egy kicsit a monopolnak nevezett italból, biztosan két sört is megiszik majd, amíg elmeséli a Súrlott Grádicsban a történeteket, s akkor lehet, hogy én is két málnafröccsöt kapok.

Az Erődnek nem lett semmi baja, de egy részbe beleszorult egy deszkadarab, amit a légnyomás vagy négyszáz métert repített, onnan az öt perc járástól, ahol a Triffek ástak. Jó hosszú út, hogy célba érjen a láda darabja, amin még az írás is látszott: *Luftdichter Patronenkasten* írták rá, és horogkereszt is volt rajta.

- Ez egy német, légmentesen záródó töltényláda, s ezentúl ez lesz az Erőd becsületes neve. Luftdichter Patronenkasten - s ezt olyan hangon mondta Nagytata, mint amikor azzal fejez be valamit, hogy „bevégeztetett, ámen”.

Azon az oldalán, ahonnan a törmeléket kapta, úgy nézett ki az Erőd fala, mintha lusta kőművesek kezdték volna vakolni, mert a felét jól beterítette a sárga agyag. De nem maradtunk sokáig, éppen csak bezárta az ajtót Nagytata.

A Víztelep utca közepénél járhattunk már, amikor megláttuk azt a menetet. Elöl egy oldalkosaras motorbicikli, utána kékes füstben

tankok araszoltak a Somos-tető felé. Olyan volt, mintha háborúra készültek volna. A tankok tornyában sisakos katonák álltak, úgy szorongatták gépkarabélyukat, mintha attól függött volna az életük. Amikor megláttak minket a járdán, csikorogva lassított az első és mintha kukkerolna, ránk fordította az ágyúját, de nem lőtt, csak azt akarta, hogy megijesszen minket. Tíz tank, utánuk egy fekete autóban fontos emberek ülhettek, mert a kocsi fellépőjén, mindkét oldalon egy-egy fegyveres milicista állt.

Robi be sem fogta a száját, egész úton azt magyarázta Nagytatának, hogy a Triff-ikrek az elátkozott katonák kivégző osztagához tartoztak, de aztán őket, a „*disznókutya fasisztákat*” felrobbantották a hős szovjet partizánok.

Úgy értünk le a városi házakig, a Klastrom utcáig, hogy velünk szembe igazi emberáradat jött. Mentek az ingyen cirkuszba, de szerencsére senkinek sem jutott eszébe, hogy mi éppen onnan jöhetünk, s hogy megkérdezhetnék Nagytatát, hogy mi is történt, s így elég hamar a korcsmához értünk.

Ott mindenki tudta, hogy Nagytata a szabadsága minden napját a Trébelyben tölti, s azt is sejtették, láthattunk valamit, esetleg többet is, mint amennyit a halandók valaha is megtudhatnak arról az iszonyatos robbanásról.

Ő bent sörözött, mi kiültünk a gyalult deszkalépcsőre és kipróbáltuk az új találmányt, a szalmaszálat, amivel szívni lehetett a pohárból a málnát, s így sokkal, de sokkal tovább tartott, mint úgy, ahogy inni szoktuk, szinte lehajtva egyetlen nyeléssel.

Egy bácsi jött át a szomszéd házból, nyakában ült a kisfia, olyan három-négyéves lehetett, de csak fél kézzel kapaszkodott, mert a másik kezében kék gumilabda volt. A lépcsőnél letette az apja.

- Na, itt a fiúkkal focizhatsz, Istvánka - mondta.

- Játsszol? - kérdezte tőlem a gyerek, de én nem szerettem, és fájt is a lábam, de Robi rögtön ki akarta cselezni, még azt sem kérdezte, hogy vészkapura rúgják, vagy csak arra megy ki a dolog, hogy ki tudja magánál tartani legtovább a labdát. De mindegy is volt. Robi nem is ért a labdához, a mellette pöttömnek tűnő, még csak nem is óvodáskorú kisfiú úgy rúgta el mellette, a lába között, a feje fölött a labdát, hogy Robi csak kapkodta a fejét.

- De valamit csak láttak a kölykök - mondta valaki Nagytatának.

- Hát az a helyzet, Király úr, hogy ezek éppen mamutvadászatra indultak, most pedig azt mondják, hogy a sikoltozó platánokat végezték ki valakik, s az volt az a nagy robbanás.

- Utolérhetetlen fantáziájuk van a gyermekeknek. Hogy is tud valaki olyasmit kitalálni, hogy sikoltoznak a platánok?

- Nem tudom. Az ilyenekből lesznek aztán a kocsmai mesekirályok, jobb esetben a regényírók – mondta Nagytata.

Már sötétedett, amire hazaértünk. Anya bedugott a fürdőkádba, úgy lesikálta a bőrömet, hogy jobban fájt, mint a bozótbeli menekülés, de nem hagyta, hogy elmondjam neki azt, hogy a Triff-ikrek az égbe mentek, azt sem, hogy miért sikoltoznak a platánok, mert anya azt akarta, hogy mindig igazat mondjak.

- Csak egyszer hallanám azt, hogy bebújtal valami koszos rókalyukba és attól nézel ki így. De neked mindig van valami meséd, hol arról, hogy mamutvadászatra visz Koronkai úr, hol arról, hogy nem is fürödtél a Marosban, hanem eláztál abban a felhőtlen időben.

- De anya, igazán akkora volt az a felhő, mint egy zsebkendő, mégis záporozott belőle a víz, kérdezd meg Nagytatát.

- Igen, aztán azon a felhőn elrepültek az égbe a te Triff-ikreid. Jesszusom, te kicsi hárijános, nincs is ilyen nevű család a városban...

Öcsödi tekepálya, 2010 (70x50 cm, olaj, farost)